

Figur 1. Den geografiske fordeling af samtlige udenlandske genfund (n=435), behandlet af Zoologisk Museum i 2006.

Ringmærkningsåret 2006

– Zoologisk Museums ringmærkningsaktiviteter i Danmark

Af Jesper J. Madsen, Kjeld T. Pedersen, Jan Bolding, Gert Christensen, Peter S. Jørgensen og Kasper Thorup.

Ringmærkningsåret 2006 bar præg af stor travlhed på Ringmærkningscentralen. De centrale emner var Fugleinfluenza og færdiggørelsen af bogen *Dansk Trækfugleatlas*, der begge har været meget tidskrævende opgaver. Fundet af fugleinfluenzaen H5N1 i Europa og Danmark lagde beslag på en stor del af centralens arbejdskraft i vinteren og foråret, mens trækfugleatlas set krævede en hel del ressourcer i foråret, sommeren og efteråret.

Til trods for at der blev fundet fugleinfluenzaen H5N1 flere steder i landet, og de deraf følgende restriktioner i berørte områder, blev der i 2006 ringmærket 70.432 fugle i Danmark (tabel 2), hvilket er på niveau med de sidste syv år. I alt blev mærket 165 forskellige arter, hvoraf én var ny mærkningsart for landet: en ringnæbbet måge blev fanget og mærket 26. februar ved Nærum Gadekær nord for København.

Rødhals var den art der blev mærket flest af i 2006 med 6.170 fugle (tabel 1), efterfulgt af Musvit (5.361), Landsvale (4.489), Fuglekonge (4.198), Grønirisk (2.645) og Skarv (2.631). I forbindelse med specifikke godkendte ringmærkningsprojekter blev der i 2006 mærket en del Hedehøge (29 unger), Røde Glenter (13 unger), Viber (140 unger & 49 adulte), Sorthovedet Måge (16 unger), Splitterne (2.096), Slørugler (582 unger & 16 adulte), Kirkeugler (20 unger & 20 adulte), Isfugle (27 unger) og Vendehele (25 unger & 29 adulte). Endvidere blev der ringmærket ekstra mange Skovsnepper (66 adulte), Svartbage (391 unger & 2 adulte), Sildemåger (719 unger), Hulduer (52 unger & 16 adulte), Bjergvipstjerner (45 unger & 4 adulte), Gulbuge (475), Alliker (105) samt Rørspurve (724). En del almindelige arter bliver dog fortsat ringmærket i meget små mængder, bl.a. Gravand, Pibe-, Krik- og Skeand, Toppet Skallesluger, Dykænder, Hvepsevåge, Musvåge, Stor Præstekrave, Hjejle, Tinksmed, Svaleklire, Mudderklire, Gøg, Gul Vipstjert, Sanglærke, Misteldrossel, Krage, Bjergirisk, Bomlærke m.fl., alle med under 20 mærkninger i 2006.

Otte fugle- og ringmærkningsstationer stod for næsten 40 % af alle mærkninger i 2006 i Danmark: Flest fugle blev mærket på Christiansø (7.672), men både Gedserområdet (5.243), Keldsnor (4.843) og Skagen (3.724) havde et godt år. De øvrige stationer var Tipperne, Blåvand, Fanø og Gilbjerg. En ny (regional) ringmærkergruppe blev dannet i 2006: Fyn Ringmærkergruppe, hvis hovedaktivitet i første omgang er Keldsnor Fuglestation. Der var således syv aktive ringmærkergrupper i 2006. Målt i antal ringmærkede fugle, var de mest aktive: Fyn, Lolland-Falster og Nordvestjysk ringmærkergrupper. Ringmærkerne William C. Aarestrup og Kurt Klarborg fra Pandrup er blandt de ringmærkere

uden tilknytning til en gruppe, som ringmærkede flest fugle i 2006. I alt 8.872 fugle satte de ringe på i 2006, efterfulgt af Lars Hansen fra Nyborg som mærkede 3.224 fugle.

Ringmærkningscentralen modtager årligt flere tusinde genfund og aflæsninger, inkl. af fugle ringmærket i udlandet og genfundet i Danmark. Mange aflæsninger af farveringe, lokale aflæsninger og genfund af udenlandske mærkede fugle videregives til de projektansvarlige. I takt med udviklingen af egnet software, modtager centralen et stigende antal aflæsninger fra ringmærkerne af fugle de selv har mærket. Det er interessante data som der er øget efterspørgsel på.

I 2006 har centralen behandlet omkring 1.500 gemeldinger (ekskl. de fleste aflæsninger af farveringe) modtaget fra offentligheden eller fra ringmærkere som har aflæst 'andres' ringe. Omkring 435 af disse er fundet uden for landets grænser (se figur 1 og tabel 1). Blandt langdistance genfundene er fire fugle fundet i tropisk Afrika: To Splitterner er fundet i det sydlige Afrika, bl.a. en fugl der blev mærket som unge på Hirsholm 9. juni 2006 og som blev fundet syg fem måneder senere på havnen i Lüderitz i Namibia, en strækning på mindst 9.100 km. Endvidere er en Landsvale fra Husby Sø ved Ulfborg fundet i DR Congo og endelig er en Rørhøg fra Hindsholm på Fyn fundet dræbt af et fly i Banjul International Airport i Gambia. I den anden retning er en troldand fra Amager skudt ved floden Menze øst for Arkhangelsk, en strækning på 2.063 km i nordøstlig retning.

Af andre interessante genfund modtaget i 2006 kan nævnes en redeunge af Sorthovedet Måge mærket på Fiskeholm 5. juni 2004 som blev aflæst ved den Engelske Kanal i det nordlige Frankrig 27. juli 2006, altså i en alder af 3K. En isfugl, mærket 17. august 2005 ved Indfjorden i Vestjylland, fløj tre måneder senere mod et vindue på vadehavs øen Pellworm i Nordtyskland og døde. Dette er det første udenlandske genfund af en dansk-mærket isfugl.

Kun 1,3% af de musvitter der mærkes i Danmark findes i udlandet (Bønløkke m.fl. 2006), derfor er det lidt interessant med en aflæsning i Letland 24. oktober 2006 af en Musvit mærket ved Gedser Fuglestation et halv år for inden. I 2006 modtog centralen også et genfund af den samme ringdrossel, først aflæst og senere skudt i Frankrig i efteråret 1999. Fuglen var mærket på Blåvand Fuglestation i oktober 1998. Endelig skal nævnes at en af de såkaldte trompet-dompapper, mærket på Djursland 25. februar 2006, blev fundet dræbt mod et vindue næsten tre måneder senere i Mikkeli i det

	Norge	Sverige	Finland	Letland	Rusland	Polen	Tyskland	Holland	Belgien	Luxemburg	England	Irland	Frankrig	Schweiz	Spanien	Portugal	Italien	Slovenien	Tjekkiet	Østrig	Gambia	DR Congo	Namibia	Syd Afrika	Sum
Skarv	4	13					25	11	1		1		52	6	8		3		1	1					126
Hvid stork							25	1					6	1											33
Grågås													1												1
Kortnæbbet Gås	3							1																	4
Troldand					1																				1
Ederfugl		1					1	2																	4
Spurvehøg		1				1	2						1												5
Rørhøg																						1			1
Tårnfalk		2																							2
Hjeje															1										1
Rødben													1												1
Skovsneppe													1												1
Stormmåge		2	5				2	7			2		1												19
Sølvmåge	1	6	3			3	29	14	1							1									58
Sildemåge		1					1	1			1		1		1	1									7
Svartbag		4						4					5												13
Sorthovedet Måge													1												1
Hættemåge		2	1				2	29			6	2		1											43
Splitterne		3							3						2								1	1	10
Alk						3																			3
Slørugle							6																		6
Isfugl							1																		1
Landsvale													1		2							1			4
Musvit		1		1			1																		3
Blåmejse		1					1																		2
Gærdesmutte							1																		1
Rødhals		1		1			3	1	1		1		2		1										11
Ringdrossel													2												2
Solsort										1															1
Sjagger													2												2
Vindrossel													3												3
Sangdrossel													3		2	3									8
Rørsanger		1							5	1			1		1										9
Sivsanger									2				1		1			1							5
Munk							1																		1
Havesanger							1																		1
Gærdesanger		1																							1
Løvsanger		1													1										2
Gransanger									1						1										2
Fuglekonge		1					1	1																	3
Jernspurv		1							2								1								4
Stær													1												1
Grønirisk	1	2						1	4		1		1												8
Grønsisken	1						1	3	3																10
Tornirisk									1																1
Gråsisken		1					1																		2
Dompap		1	1																						2
Bogfinke											1														1
Rørspurv													3		1										4
Sum	11	46	10	2	1	7	105	76	24	1	14	2	90	7	23	6	3	1	1	1	1	1	1	1	435

Tabel 1. Antal udenlandske genfund behandlet af Zoologisk Museum i 2006, fordelt på arter og lande.

sydøstlige Finland. Således havde fuglen trukket mindst 1.135 km i nordøstlig retning.

I 2006 fortsatte flere af Zoologisk Museums forsknings- og formidlingsprojekter der har baggrund i mærkning af fugle. Først og fremmest museets Baggrundsmærkningsprojekt, hvis formål er at indsamle basal viden om danske fugle (ca. 170 arter). Herunder hører størstedelen af mærkningsaktiviteterne foretaget af de frivillige ringmærkere. Endvidere Kirkeugle-projektet der skal identificere årsagerne til tilbagegangen i den danske kirkeugle-bestand, DTUsat-projektet der skal udvikle satellitsender til at følge mindre fuglearter, Phd-projektet om forandringer i fænologi hos europæiske sangfugle, Vildtplejestations-projektet med ringmærkning af nødstedte fugle, Constant Effort Sites (CES) projektet som overvåger ynglefuglebestande og årsager til eventuelle ændringer, og flere andre projekter.

I 2006 godkendte Zoologisk Museum 48 ringmærkningsprojekter som rakte ud over rammerne af museets eget Baggrundsmærkningsprojekt. De var fordelt på 14 farvemærkningsprojekter (inkl. to nye: sorthovedet måge og måger på Sprogø), et eksperimentelt projekt, 12 projekter vedrørende rødlistede arter og 21 projekter vedrørende veldækkede arter. I alt udstedte museet 192

personlige ringmærkningslicenser gældende til Danmark og på Færøerne i 2006. Antallet af aktive ringmærkere har været stabil igennem de sidste 10 år. Det økonomiske fundament for Ringmærkningscentralens virke har siden 1998 været treårige kontrakter mellem Zoologisk Museum og Skov- og Naturstyrelsen. I forbindelse med kontrakterne er udarbejdet detaljerede strategiplaner for centralen og retningslinier for ringmærkningen i Danmark. I 2006 var den 3. strategiplan gældende hele året. Det gode samarbejde mellem Zoologisk Museum og Danmarks Miljøundersøgelser fortsatte i 2006, der bl.a. betyder at der i Danmark kun anvendes ringe med museets adresse. Administrationen af mærkninger og genfund af vildtlevende fugle i Danmark varetages af Zoologisk Museum. Endvidere har Ringmærkningscentralen haft et godt samarbejde med Ringmærker Foreningen i det forløbne år, bl.a. i forbindelse med organiseringen af kursus for nye ringmærkere, årsmøde og ikke mindst det nye lovende CES-projekt.

Reference:

Bønløkke, J., J.J. Madsen, K. Thorup, K.T. Pedersen, M. Bjerrum & C. Rahbek 2006: Dansk Trækfugleatlas. – Forlaget Rhodos og Zoologisk Museum.

Kirkeugle, Purrehus-egnen, Østjylland, 21. marts 2006. Foto: Benny Kristensen.

Art	Latin	Mærkninger			Genfund*
		Pull	Andet	Total	
Sule	<i>Sula bassana</i>		1	1	
Skarv	<i>Phalacrocorax carbo</i>	2629	2	2631	201
Rørdrum	<i>Botaurus stellaris</i>		1	1	
Hvid Stork	<i>Ciconia ciconia</i>	3		3	57
Skestork	<i>Platalea leucorodia</i>				3
Knopsvane	<i>Cygnus olor</i>	169	114	283	350
Sangsvane	<i>Cygnus cygnus</i>	1		1	
Kortnæbbet Gås	<i>Anser brachyrhynchus</i>				14
Grågås	<i>Anser anser</i>	109	9	118	60
Canadagås	<i>Branta canadensis</i>		2	2	1
Mørkbuget Knortegås	<i>Branta bernicla bernicla</i>		45	45	
Gravand	<i>Tadorna tadorna</i>		1	1	
Knarand	<i>Anas strepera</i>				1
Gråand	<i>Anas platyrhynchos</i>		13	13	12
Troldand	<i>Aythya fuligula</i>		7	7	5
Ederfugl	<i>Somateria mollissima</i>	4	269	273	32
Hvinand	<i>Bucephala clangula</i>		2	2	1
Toppet Skallesluger	<i>Mergus serrator</i>		2	2	
Rød Glente	<i>Milvus milvus</i>	13		13	
Rørhøg	<i>Circus aeruginosus</i>	7		7	1
Hedehøg	<i>Circus pygargus</i>	29		29	1
Duehøg	<i>Accipiter gentilis</i>	79	3	82	4
Spurvehøg	<i>Accipiter nisus</i>	15	77	92	9
Musvåge	<i>Buteo buteo</i>		3	3	7
Tårnfalk	<i>Falco tinnunculus</i>	252	3	255	11
Lærkefalk	<i>Falco subbuteo</i>		1	1	
Vandrikse	<i>Rallus aquaticus</i>		7	7	
Grønbenet Rørhøne	<i>Gallinula chloropus</i>		1	1	
Blishøne	<i>Fulica atra</i>		5	5	2
Strandskade	<i>Haematopus ostralegus</i>	9	1	10	
Klyde	<i>Recurvirostra avosetta</i>	1		1	
Stor Præstekrave	<i>Charadrius hiaticula</i>	4	1	5	
Hjejle	<i>Pluvialis apricaria</i>		1	1	1
Vibe	<i>Vanellus vanellus</i>	140	49	189	
Sortgrå Ryle	<i>Calidris maritima</i>		9	9	2
Almindelig Ryle	<i>Calidris alpina</i>	18	3	21	1
Enkeltbekkasin	<i>Lymnocyptes minimus</i>		3	3	
Dobbeltbekkasin	<i>Gallinago gallinago</i>		5	5	3
Skovsneppe	<i>Scolopax rusticola</i>		66	66	3
Stor Kobbersneppe	<i>Limosa limosa</i>	1		1	
Stor Regnspove	<i>Numenius arquata</i>	4		4	
Rødben	<i>Tringa totanus</i>	11		11	1
Mudderklire	<i>Actitis hypoleucos</i>		3	3	
Stenvender	<i>Arenaria interpres</i>		12	12	
Sorthovedet Måge	<i>Larus melanocephalus</i>	16		16	1
Hættemåge	<i>Larus ridibundus</i>	828	454	1282	56
Ringnæbbet Måge	<i>Larus delawarensis</i>		1	1	
Stormmåge	<i>Larus canus</i>	749	1587	2336	35

Tabel 2. Antal fugle ringmærket samt antal gemmeldinger behandlet af Zoologisk Museum i 2006. Ekskluderet i genfundstallene er et større antal aflæsninger af farveringe på Skarv, Kortnæbbet Gås, Knopsvane og Måger, samt ringmærkernes lokale aflæsninger.

Art	Latin	Mærkninger			Genfund*
		Pull	Andet	Total	
Sildemåge	<i>Larus fuscus</i>	719		719	15
Sølvmåge	<i>Larus argentatus</i>	1968	142	2110	119
Middelhavsmåge	<i>Larus argentatus michahellis</i>		1	1	
Kaspisk Måge	<i>Larus argentatus cachinnans</i>		1	1	
Gråmåge	<i>Larus hyperboreus</i>		1	1	
Svartbag	<i>Larus marinus</i>	391	2	393	31
Ride	<i>Rissa tridactyla</i>				15
Splitterne	<i>Sterna sandvicensis</i>	2096	1	2097	28
Fjordterne	<i>Sterna hirundo</i>	74	4	78	
Havterne	<i>Sterna paradisaea</i>	326		326	2
Dværgterne	<i>Sterna albifrons</i>	15		15	2
Lomvie	<i>Uria aalge</i>		2	2	
Alk	<i>Alca torda</i>	308	7	315	3
Tejst	<i>Cephus grylle</i>	10		10	1
Søkonge	<i>Alle alle</i>		4	4	2
Huldue	<i>Columba oenas</i>	52	16	68	
Ringdue	<i>Columba palumbus</i>	8	21	29	3
Tyrkerdue	<i>Streptopelia decaocto</i>	2	8	10	
Gøg	<i>Cuculus canorus</i>	1		1	
Slørugle	<i>Tyto alba</i>	582	16	598	53
Stor Hornugle	<i>Bubo bubo</i>	12		12	
Kirkeugle	<i>Athene noctua</i>	20	20	40	
Natugle	<i>Strix aluco</i>	42	5	47	13
Skovhornugle	<i>Asio otus</i>		6	6	
Mosehornugle	<i>Asio flammeus</i>		1	1	
Perleugle	<i>Aegolius funereus</i>		1	1	
Natgrav	<i>Caprimulgus europaeus</i>				1
Mursejler	<i>Apus apus</i>	13	7	20	
Isfugl	<i>Alcedo atthis</i>	27		27	1
Vendehals	<i>Jynx torquilla</i>	25	29	54	
Sortspætte	<i>Dryocopus martius</i>	32	5	37	
Stor Flagspætte	<i>Picoides major</i>		18	18	
Sanglærke	<i>Alauda arvensis</i>	4	1	5	
Digesvale	<i>Riparia riparia</i>		126	126	
Landsvale	<i>Hirundo rustica</i>	2675	1814	4489	12
Bysvale	<i>Delichon urbica</i>	519	18	537	
Skovpiber	<i>Anthus trivialis</i>		164	164	
Engpiber	<i>Anthus pratensis</i>	10	31	41	
Gul Vipstjert	<i>Motacilla flava</i>		4	4	
Bjergvipstjert	<i>Motacilla cinerea</i>	45	4	49	
Hvid Vipstjert	<i>Motacilla alba</i>	14	20	34	1
Silkehale	<i>Bombycilla garrulus</i>		45	45	1
Vandstær	<i>Cinclus cinclus</i>		10	10	
Gærdesmutte	<i>Troglodytes troglodytes</i>	10	1139	1149	21
Jernspurv	<i>Prunella modularis</i>		1488	1488	14
Rødhals	<i>Erithacus rubecula</i>	10	6160	6170	26
Nattergal	<i>Luscinia luscinia</i>		47	47	
Blåhals	<i>Luscinia svecica</i>		8	8	

Art	Latin	Mærkninger			Genfund*
		Pull	Andet	Total	
Husrødstjert	<i>Phoenicurus ochruros</i>		21	21	
Rødstjert	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	50	436	486	1
Bynkefugl	<i>Saxicola rubetra</i>		32	32	
Vestlig Sortstrubet Bynkefugl	<i>Saxicola torquata rubicola</i>		1	1	
Stenpikker	<i>Oenanthe oenanthe</i>		18	18	
Ringdrossel	<i>Turdus torquatus</i>		6	6	2
Solsort	<i>Turdus merula</i>	92	1506	1598	29
Sjagger	<i>Turdus pilaris</i>		30	30	2
Sangdrossel	<i>Turdus philomelos</i>	1	1223	1224	9
Vindrossel	<i>Turdus iliacus</i>		176	176	3
Misteldrossel	<i>Turdus viscivorus</i>		1	1	
Græshoppesanger	<i>Locustella naevia</i>		28	28	1
Savisanger	<i>Locustella luscinioides</i>		5	5	
Sivsanger	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>		336	336	5
Kærsanger	<i>Acrocephalus palustris</i>		493	493	
Rørsanger	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>		1614	1614	23
Drosselrørsanger	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>		1	1	
Gulbug	<i>Hippolais icterina</i>	4	471	475	
Høgesanger	<i>Sylvia nisoria</i>		13	13	
Gærdesanger	<i>Sylvia curruca</i>	2	895	897	8
Tornsanger	<i>Sylvia communis</i>	8	1395	1403	6
Havesanger	<i>Sylvia borin</i>		957	957	1
Munk	<i>Sylvia atricapilla</i>		1698	1698	2
Lundsanger	<i>Phylloscopus trochiloides</i>		3	3	
Fuglekongesanger	<i>Phylloscopus proregulus</i>		1	1	
Hvidbrynet Løvsanger	<i>Phylloscopus inornatus</i>		8	8	
Brun Løvsanger	<i>Phylloscopus fuscatus</i>		1	1	
Skovsanger	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>		36	36	
Gransanger	<i>Phylloscopus collybita</i>		1692	1692	5
Løvsanger	<i>Phylloscopus trochilus</i>	1	2410	2411	7
Fuglekonge	<i>Regulus regulus</i>		4198	4198	8
Rødtoppet Fuglekonge	<i>Regulus ignicapillus</i>		12	12	
Grå Fluesnapper	<i>Muscicapa striata</i>	17	106	123	
Lille Fluesnapper	<i>Ficedula parva</i>		18	18	
Broget Fluesnapper	<i>Ficedula hypoleuca</i>	92	391	483	
Skægmejse	<i>Panurus biarmicus</i>		415	415	
Halemejse	<i>Aegithalos caudatus</i>		97	97	
Sumpmejse	<i>Parus palustris</i>	41	68	109	5
Fyrremejse	<i>Parus montanus</i>		2	2	1
Topmejse	<i>Parus cristatus</i>	7	48	55	3
Sortmejse	<i>Parus ater</i>	336	97	433	3
Blåmejse	<i>Parus caeruleus</i>	769	1658	2427	23
Musvit	<i>Parus major</i>	2760	2601	5361	49
Spætmejse	<i>Sitta europaea</i>	25	18	43	
Træløber	<i>Certhia familiaris</i>		25	25	1
Korttået Træløber	<i>Certhia brachydactyla</i>		3	3	1
Pungmejse	<i>Remiz pendulinus</i>		12	12	
Rødrygget Tornskade	<i>Lanius collurio</i>		74	74	

Tablet 2 – fortsat. Antal fugle ringmærket samt antal genmeldinger behandlet af Zoologisk Museum i 2006. Ekskluderet i genfundstallene er et større antal aflæsninger af farveringe på Skarø, Kortnæbbet Gås, Knopsvane og Måger, samt ringmærkernes lokale aflæsninger.

Art	Latin	Mærkninger			Genfund*
		Pull	Andet	Total	
Stor Tornskade	<i>Lanius excubitor</i>		2	2	
Skovskade	<i>Garrulus glandarius</i>		28	28	
Husskade	<i>Pica pica</i>		30	30	
Allike	<i>Corvus monedula</i>	9	96	105	1
Råge	<i>Corvus frugilegus</i>		16	16	
Krage	<i>Corvus corone</i>	1	11	12	1
Ravn	<i>Corvus corax</i>	2		2	
Stær	<i>Sturnus vulgaris</i>	116	79	195	1
Gråspurv	<i>Passer domesticus</i>	14	285	299	1
Skovspurv	<i>Passer montanus</i>	140	1211	1351	3
Bogfinke	<i>Fringilla coelebs</i>	1	1548	1549	15
Kvækerfinke	<i>Fringilla montifringilla</i>		962	962	2
Grønirisk	<i>Carduelis chloris</i>	14	2631	2645	31
Stillits	<i>Carduelis carduelis</i>		99	99	1
Grønsisken	<i>Carduelis spinus</i>		1762	1762	13
Tornirisk	<i>Carduelis cannabina</i>		99	99	2
Bjergirisk	<i>Carduelis flavirostris</i>		1	1	
Gråsisken	<i>Carduelis flammea</i>		650	650	4
Hvidsisken	<i>Carduelis hornemanni</i>		1	1	
Lille Korsnæb	<i>Loxia curvirostra</i>		3	3	
Karmindompap	<i>Carpodacus erythrinus</i>		18	18	
Dompap	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>		614	614	16
Kernebider	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>		83	83	1
Gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>		362	362	9
Rørspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>		724	724	10
Bomlærke	<i>Miliaria calandra</i>		3	3	
I alt (165 arter)		19603	50829	70432	1548

Fuglekonge, Christiansø.
Foto: Peter Lyngs